

Sygn. akt I ACa 1419/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 sierpnia 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Jolanta Polko
Protokolant :	Julia Karnat

po rozpoznaniu w dniu 4 sierpnia 2022 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. M. (1) i A. M. (2)

przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej w W.

o ustalenie i zapłatę ewentualnie o ustalenie i zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 22 września 2021 r., sygn. akt I C 1236/20

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2. o tyle, że określone w nim odsetki ustawowe za opóźnienie zasądza za okres od 21 sierpnia 2020 r. do 19 lipca 2022 r. oraz zastrzega, że spełnienie przez pozwanego zasądzonych w tym punkcie świadczenia będzie uzależnione od jednoczesnej zapłaty przez powodów łącznie na rzecz pozwanego 369 000 (trzystu sześćdziesięciu dziewięciu tysięcy) złotych albo od zabezpieczenia roszczenia pozwanego o zwrot tej kwoty, zaś powództwo o zasądzenie odsetek za dalszy okres oddala;

2. oddala apelację w pozostałym zakresie;

3. zasądza od pozwanego na rzecz powodów 8 100 (osiem tysięcy sto) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się tego postanowienia z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

	SSA Jolanta Polko	
--	-------------------	--

Sygn. akt I ACa 1419/21

UZASADNIENIE

Powodowie A. M. (1) i A. M. (2) wnieśli przeciwko Bankowi (...) S.A. w W. pozew o ustalenie, że Umowa o millepożyczkę hipoteczną nr (...) / (...) z dnia 6 stycznia 2006 r., zawarta pomiędzy powodami, a pozwanym- Bankiem (...) S.A. w W. jest nieważna w całości oraz o zasądzenie od pozwanego łącznie, ewentualnie solidarnie, na rzecz powodów kwoty 106.266,93 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 21 sierpnia 2020 r. do dnia zapłaty. Ewentualnie, na wypadek uznania przez Sąd, że Umowa o millepożyczkę hipoteczną nr (...) / (...) nie jest nieważna, powodowie wnieśli o ustalenie, że powodów nie wiążą poszczególne postanowienia umowne dotyczące indeksowania kwoty pożyczki oraz rat kapitałowo-odsetkowych kursem franka szwajcarskiego, zawarte w § 2 ust. 2 oraz § 7 ust. 1 Umowy oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kwoty 128.227,12 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 21 sierpnia 2020 r. do dnia zapłaty. Ponadto wnieśli o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłat skarbowych od pełnomocnictw.

Wyrokiem z dnia 22 września 2021r. Sąd Okręgowy w Katowicach:

1. ustalił, że umowa o M. Hipoteczną numer (...) / (...) z dnia 6 stycznia 2006 r. zawarta pomiędzy powodami a pozwaną jest nieważna,
2. zasądził od pozwanej na rzecz powodów solidarnie 106.266,93 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 21 sierpnia 2020 r. do dnia zapłaty,
3. zasądza od pozwanej na rzecz powodów solidarnie 11.834 zł tytułem kosztów procesu).

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 25 października 2005 r. powodowie A. M. (1) i A. M. (2) złożyli w Banku (...) wniosek kredytowy. Wnioskowana kwota kredytu określona została na 450.000,00 zł. Jako walutę kredytu wskazano CHF, zaś okres kredytowania określono na 300 miesięcy. We wniosku wybrana została opcja spłaty kredytu w ratach równych. Jako zabezpieczenie docelowe wskazano hipotekę na nieruchomości kredytowanej, cesję praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości/budowy od ognia i innych zdarzeń losowych oraz cesję praw z umowy ubezpieczenia na życie kredytobiorcy. W dniu 6 stycznia 2006 r. została zawarta pomiędzy Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W., reprezentowanym przez pełnomocników S. Z.-P. i I. K., a powodami A. M. (1) i A. M. (2) jako pożyczkobiorcami Umowa o millepożyczkę hipoteczną nr (...) / (...). Bank udzielił pożyczkobiorcom pożyczki w kwocie 369.000,00 zł na warunkach określonych w Umowie, a pożyczkobiorcy zobowiązali się do spłaty pożyczki wraz z odsetkami oraz opłatami i prowizjami wynikającymi z Umowy i aktualnego Cennika w oznaczonych terminach spłaty, oraz wywiązania się z pozostałych postanowień Umowy. (§ 1 ust. 2 i § 2 ust. 1 Umowy) Pożyczka indeksowana była do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych Banku (...) w dniu uruchomienia pożyczki lub transzy. (§ 2 ust. 2 Umowy) Okres spłaty pożyczki określono na 300 miesięcy, w tym okres karencji o licząc od dnia wypłaty pożyczki lub jej pierwszej transzy. (§ 2 ust. 4 Umowy) Wypłata pożyczki następowała zgodnie z zasadami określonymi w Regulaminie, jednorazowo na rachunek bankowy pożyczkobiorców. (§ 3 ust. 1-2 Umowy) Uruchomienie pożyczki lub transzy miało nastąpić w terminie wskazanym przez pożyczkobiorców w dyspozycji wypłaty. Pożyczkobiorcy zobowiązali się do niedokonywania zmiany Banku jako wyłącznie uposażonego z tytułu polisy ubezpieczenia na życie, stanowiącej zabezpieczenie pożyczki, do czasu całkowitej spłaty pożyczki. (§ 5 ust. 1 Umowy) Ponadto pożyczkobiorcy zobowiązali się w całym okresie spłaty pożyczki do posiadania rachunku w Banku (...) S.A. oraz zapewnienia na nim środków w kwocie umożliwiającej realizację postanowień Umowy. (§ 5 ust. 2 Umowy) Pożyczkobiorcy zobowiązali się spłacić kwotę pożyczki w CHF ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty pożyczki, zgodnie z (...) Banku (...) SA. (§ 7 ust. 1 Umowy) Pożyczka miała być spłacana w 300 ratach miesięcznych, w tym o rat obejmujących odsetki w okresie karencji spłaty kredytu oraz 300 równych ratach miesięcznych, które zawierały malejącą część odsetek oraz rosnącą część raty kapitałowej. Spłata pożyczki miała następować poprzez bezpośrednie potrącanie przez Bank należnych mu kwot z rachunku pożyczkobiorców w Banku. (§ 7 ust. 2-3 Umowy)

Powodowie nie negocjowali zapisów umowy. Umowa została przygotowana przez Bank i przedstawiona powodom do podpisu. Pożyczkobiorcy wyrazili zgodę, aby przy pobieraniu środków pieniężnych z ich rachunku w Banku, Bank (...) S.A. stosował kursy zgodnie z obowiązującą w Banku (...) SA w dniu pobierania środków pieniężnych z rachunku. Pożyczkobiorcy zostali poinformowani, że w przypadku kredytów walutowych kredytobiorca ponosi ryzyko kursowe, co oznacza, że zarówno rata kredytu, jak i wysokość zadłużenia tytułem zaciągniętego kredytu- przeliczona na PLN na dany dzień- podlega ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty. Rzeczywiste koszty obsługi długu mogą się okazać znacząco wyższe od wcześniej założonych. Pożyczkę wypłacono w jednej transzy w dniu 27 lutego 2006 r. w kwocie 369.000,01 PLN, przy zastosowaniu kursu 2,3721. Kwota w przeliczeniu na CHF wynosiła 155.558,37.

Pismami z dnia 14 lipca 2020 r. oraz 16 lipca 2020 r. powodowie, reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie adwokata, złożyli reklamacje usług świadczonych przez podmiot rynku finansowego do pozwanego Banku.

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie przedłożonych w toku postępowania przez strony dokumentów, w tym przede wszystkim w oparciu o Umowę o millepożyczkę hipoteczną nr (...)/ (...) z dnia 6 stycznia 2006 r., będącą przedmiotem jednego z dwóch głównych żądań powodów, tj. o ustalenie nieważności ww. Umowy w całości. Również drugie z żądań głównych powodów wynika z ewentualnego uznania za nieważną przedmiotowej Umowy, wobec czego jej postanowienia okazały się kluczowe w poczynieniu przez Sąd ustaleń faktycznych. Sąd I instancji uznał za wiarygodne zeznania powodów, jako korespondujące ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. W przypadku zeznań świadków J. C. i K. G. Sąd uznał je nieprzydatne dla prawidłowego rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Wymienieni świadkowie bowiem nie brali bezpośredniego udziału przy zawieraniu Umowy z powodami, gdzie jako pełnomocnicy pozwanego Banku występowali S. P. i I. K.. Sąd Okręgowy pominiął na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. wnioski o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego jako nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługuje na uwzględnienie w całości. Odnosząc się do podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia powodów, stwierdził Sąd I instancji, że nie jest on uzasadniony, wskazując, że co do zasady termin przedawnienia roszczeń o zwrot nienależnie spełnionych świadczeń może rozpocząć bieg dopiero po podjęciu przez kredytobiorcę będącego konsumentem wiążącej i wyraźnej decyzji w tym względzie. Dopiero wtedy można przyjąć, że brak podstawy prawnej świadczenia stał się definitywny, a strony mogły zażądać skutecznie zwrotu nienależnego świadczenia. Wynika to chociażby z tego, iż w przypadku uznania, że skutki wypływające ze stwierdzenia abuzywności określonych klauzul, a co za tym idzie także nieważności całej umowy (gdymby nie mogła ona w dalszym ciągu wiązać stron bez tych klauzul) byłyby ograniczone w czasie, tj. ulegałyby przedawnieniu, konsument zostałby w konsekwencji pozbawiony prawa do otrzymania pełnego zwrotu kwot, jakie nienależnie zapłacił, co w zasadzie stałoby w sprzeczności z przepisami mającymi na celu ochronę interesów konsumenta jako słabszej strony umowy.

W ocenie Sądu Okręgowego powodowie w sposób wystarczający wykazali interes prawny w zakresie ustalenia nieważności przedmiotowej umowy pożyczki. Umowa ta bowiem została zawarta na okres 300 miesięcy, tj. 25 lat (§ 2 ust. 4 umowy), a więc przy uwzględnieniu okoliczności, iż umowa z dnia 6 stycznia 2006 r., w dalszym ciągu wiąże strony, z uwagi na jej zawarcie w 2006 r., powodowie muszą wykonywać spoczywające na nich zobowiązanie w postaci spłaty rat. Natomiast wobec kwestionowania przez nich niektórych postanowień, a także całej Umowy, powstaje swoista niepewność wiążącego powodów z pozwanym stosunku prawnego, zarówno z przyczyn faktycznych, jak i prawnych, a samo to już świadczy o istnieniu interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. Ważność ww. Umowy wiąże się m.in. z takimi problemami jak chociażby- w jaki sposób stwierdzenie abuzywności niektórych postanowień wpłynie na stosunek prawny wynikający z zawartej między stronami Umowy kredytu, jak również czy Umowa ta, co wydaje się być kluczowym w niniejszej sprawie, jest w ogóle ważna, czyli czy wiąże strony niniejszego postępowania.

Następnie Sąd Okręgowy dokonał analizy postanowień przedmiotowej Umowy pożyczki pod kątem ewentualnego niedozwolonego charakteru jej postanowień. Sąd I instancji przytoczył treść przepisu art. 385¹ § 1 k.c., wskazując na

to, że aby dane postanowienie umowne mogło zostać uznane za abuzywne konieczne jest kumulatywne spełnienie następujących przesłanek: umowa, która zawiera dane postanowienie, musi zostać zawarta z konsumentem; kwestionowane postanowienie umowne nie podlegało indywidualnemu uzgodnieniu z konsumentem; badane postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, tj. jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, naruszając przy tym jednocześnie interesy konsumenta w sposób rażący; oraz postanowienie podlegające badaniu nie dotyczy głównych świadczeń stron, takich jak cena czy wynagrodzenie, chyba że nie zostało sformułowane w sposób jednoznaczny. W ocenie Sądu powodowie spełnili przesłanki pozwalające na uznanie ich za konsumentów, albowiem kredyt został zawarty przez nich, jak wskazuje sama nazwa kredytu, na cele mieszkaniowe w postaci budowy budynku mieszkalnego jednorodzinnego z garażem wbudowanym, a z okoliczności niniejszej sprawy nie wynika, by było to związane w jakikolwiek sposób z działalnością gospodarczą lub zawodową, lecz jedynie z zaspokojeniem celów mieszkaniowych (art. 22¹ k.c.). Nie budzi również wątpliwości, iż drugą stroną umowy był przedsiębiorca. Sąd Okręgowy uznał, że same postanowienia umowne w żaden sposób nie mogły natomiast zostać uznane za indywidualnie uzgodnione z powodami jako konsumentami, umowa pożyczki została zawarta przy zastosowaniu stosowanego na co dzień przez pozwanego wzorca umowy. Postanowienia umowne były przygotowywane przez bank, a powodowie nie mieli na ich treść jakiegokolwiek wpływu, gdyż nie podlegały one negocjacji. Ponadto w art. 385¹ § 3 k.c. przewidziane zostało domniemanie, w myśl którego nieuzgodnione indywidualnie są postanowienia umowy przejęte z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta, przy czym w niniejszym postępowaniu domniemanie to nie zostało obalone.

Zdaniem Sądu Okręgowego analizowane klauzule indeksacyjne nie określają one świadczeń głównych stron funkcjonując niejako na boku umowy. Ustalanie przez bank kursu walutowego, po którym przelicza on wysokość kwoty pożyczki lub raty spłaty pożyczki nie określa bezpośrednio świadczenia głównego, lecz wprowadza wyłącznie umowny reżim jego podwyższenia. Ponadto postanowienia bankowego wzorca umownego zawierającego uprawnienie banku do przeliczania sumy wykorzystanego przez kredytobiorcę kredytu do waluty obcej również nie dotyczą głównych świadczeń stron w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ § 1 zd. 2 k.c. (por. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, LEX nr 2008735) Dlatego też postanowienia te podlegają ocenie na podstawie art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. pod kątem ich niedozwolonego charakteru. Przechodząc do dwóch ostatnich przesłanek, tj. kształtowania praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i naruszenia jego interesów w sposób rażący, Sąd I instancji zauważył, że powodowie wskutek odwołania do Tabel Kursów Walut Obcych obowiązujących w Banku (...) S.A. zostali w konsekwencji pozbawieni wiedzy w jaki sposób ustalana jest wysokość ich faktycznego zobowiązania, czyli tego, co z ich punktu widzenia stanowiło jeden z najważniejszych parametrów umowy. To nie wskazana w § 2 ust. 1 Umowy kwota 369.000,00 PLN stanowiła rzeczywiste zobowiązanie powodów, ale równowartość wskazanej kwoty w walucie CHF, która w Umowie nie została kwotowo wskazana, a jedynie poprzez odwołanie do kursu kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych Banku w dniu uruchomienia pożyczki lub transzy, przy czym rzeczywistego zobowiązania w przeliczeniu na CHF w momencie zawierania przedmiotowej Umowy w dniu 6 stycznia 2006 r. nie sposób było ustalić. Wysokość swojego zobowiązania wyrażonego we franku szwajcarskim powodowie mogli poznać dopiero w chwili uruchomienia pożyczki, co miało miejsce w dniu 27 lutego 2006 r., a więc prawie 2 miesiące od zawarcia przez strony Umowy. Co więcej, nawet znając kurs waluty zastosowany przez pozwaną Bank w dniu wypłaty pożyczki, wobec niewyjaśnienia w Umowie w sposób szczegółowy stosowanych przez Bank mechanizmów ustalania kursów określonych w obowiązujących w jego siedzibie Tabelach, powodowie nie mogli w zasadzie sprawdzić w jaki sposób ten kurs został ustalony. Ponadto, wobec okresu jaki upłynął między zawarciem Umowy, a uruchomieniem pożyczki, kwota ich zobowiązania wyrażona w CHF mogła być w tych dwóch datach zupełnie inna, co jest konsekwencją wahań kursowych. W dniu wypłaty pożyczki, tj. 27 lutego 2006 r. powodom została wypłacona kwota 369.000,01 zł, która przy zastosowaniu kursu waluty 2,3721 wynosiła 155.558,37 CHF. Ta ostatnia kwota stanowiła zaś saldo pożyczki przed dokonaniem spłaty jakiegokolwiek raty kapitałowej, tj. zobowiązanie powodów jako pożyczkobiorców wyrażone we franku szwajcarskim. Odwołanie się do kursów waluty obcej zawartych w tabeli kursów i ogłaszanych w siedzibie Banku, których mechanizm ustalania nie został w żaden sposób wyjaśniony w Umowie ani w Regulaminie, narusza przede wszystkim równorzędność stron umowy poprzez nierównomierne rozłożenie uprawnień i obowiązków między partnerami stosunku obligacyjnego. Tym samym dochodzi do rażącego

naruszenia interesów powodów, a tak zastosowana konstrukcja niewątpliwie narusza także dobre obyczaje odnoszące się do branży, w ramach której bank posiadający szczególny status instytucji zaufania publicznego prowadzi działalność. Wobec tego w stosunku do banków należy stosować podwyższony wzorzec staranności w kształtowaniu i przestrzeganiu dobrych obyczajów, w konsekwencji czego wykluczona staje się taka sytuacja, w której zadłużenie pożyczkobiorców wyrażone w walucie indeksacji, wysokość rat, czy w końcu zobowiązanie pożyczkobiorcy w zakresie faktycznej wysokości kwoty do spłaty w złotych przy zastosowaniu mechanizmów przeliczeniowych zostaje w rzeczywistości pozostawione wyłącznie jednej stronie umowy. Bank powinien bowiem tak układać relację z klientem, aby zapewnić mu wysoki poziom zaufania do prowadzonej przez siebie działalności. Jest to warunek sine qua non prawidłowego funkcjonowania na rynku usług finansowych poszczególnych banków, ale równocześnie stabilności całego sektora (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 4 września 2020 r., I ACa 656/18, LEX nr 3127210). Trudno natomiast zaakceptować taką sytuację, w której powodowie dokonując spłat w wysokości przekraczającej kwotę pożyczki rzeczywiście wypłaconej, w dalszym ciągu pozostają zobowiązani do spłaty na rzecz pozwanego Banku kwotą równowartości 84.821,31 CHF (82.007,56 CHF na dzień 28 grudnia 2020 r.), przy czym nie sposób ustalić wobec wahań kursów ile tak naprawdę będą musieli jeszcze spłacić po przeliczeniu ww. kwoty na PLN. Potwierdza to tylko, iż ryzyko kursowe w zasadzie nieograniczonym zakresie przerzucone zostało na powodów jako pożyczkobiorców/konsumentów. Zastosowanie mechanizmów przeliczeniowych powinno zaś opierać się na takim ich określeniu, by zmienność kursu waluty obcej została wyznaczona przez element zewnętrzny i możliwie obiektywny, a przy tym sprawdzalny dla pożyczkobiorcy. Umowa powinna przewidywać mechanizm z jednej strony niezależny od jednostronnych, arbitralnych decyzji banku, a jednocześnie umożliwiający pożyczkobiorcy ustalenie z góry poziomu ryzyka związanego z korzystaniem z tego rodzaju klauzuli indeksacyjnej, a w dalszej kolejności - wysokości jego rzeczywistego zobowiązania w chwili spłaty. Konsument musi więc mieć na podstawie takich postanowień możliwość oszacowania wpływających dla niego z umowy konsekwencji ekonomicznych, tj. kwoty, którą będzie musiał świadczyć w przyszłości. W przedmiotowej sprawie natomiast powyższe było po prostu niemożliwe. Odwołanie do tabeli kursów pozwalało pozwanemu Bankowi na jednostronne kształtowanie tego kursu i kształtowanie stanu zadłużenia w sposób o którym pożyczkobiorcy nie mieli wiedzy ani nie mieli na to wpływu, co prowadziło to do istotnego zachwiania równowagi kontraktowej w relacjach między pozwanym jako profesjonalistą a powodami jako konsumentami. W konsekwencji mechanizm ustalania kursów waluty, który pozostawia Bankowi swobodę, jako sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający interesy konsumenta należy uznać za niedopuszczalny, a postanowienia go zawierając za niedozwolone (abuzywne) w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ k.c. (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 12 kwietnia 2021 r., I ACa 1026/18, LEX nr 3191468). Sąd Okręgowy uznał także, że opatrzona podpisami powodów „Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o kredyt mieszkaniowy/kredyt konsolidacyjny/pożyczkę hipoteczną indeksowany/ą kursem waluty obcej” nie mogła ostatecznie wpłynąć na uznanie, iż przedmiotowa Umowa zawiera klauzule abuzywne. Także zastosowanie, jak ma to miejsce w przedmiotowej Umowie, niejednolitego miernika wartości, czyli stosowanie zarówno kursu kupna CHF (wypłata pożyczki- § 2 ust. 2 Umowy), jak i kursu sprzedaży CHF (spłata pożyczki- § 7 ust. 1 Umowy) generuje niezrozumiałe i nieuzasadnione zysk po stronie pożyczkodawcy w oderwaniu od jakichkolwiek zmian kursów waluty obcej. Zastrzeżenie sobie przez bank uprawnienia do jednostronnego określania poziomów kursów walutowych z jednoczesnym stosowaniem różnych kursów przy wypłacie pożyczki i jej spłacie, których rozpiętość jest ustalana w sposób nie podlegający w żadnej mierze kontroli ze strony pożyczkobiorców stanowi bowiem nieuczciwą praktyką rynkową. Bank uzyskuje swoiste dodatkowe świadczenie, które nie stanowi zarówno odsetek, jak i dodatkowych prowizji związanych z udzieleniem czy obsługą pożyczki, przy czym zastosowanie takich mechanizmów nie znajduje żadnego uzasadnienia w postanowieniach przedmiotowej Umowy. W ocenie Sądu Okręgowego § 2 ust. 2 oraz § 7 ust. 1 Umowy o millepożyczkę hipoteczną nr (...)/ (...) należy uznać za niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. Niedozwolone postanowienie umowne jest zaś z mocy samego prawa dotknięte od początku, tj. ex lege i ex tunc, bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następczo świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną. Biorąc jednak pod uwagę, że to powodowie wystąpili z żądaniem ustalenia nieważności ww. Umowy należy uznać wskazane postanowienia za bezskuteczne, a co za tym idzie- niewiążące powodów jako konsumentów. Skutek w postaci unieważnienia umowy stanowi natomiast wyjątek od zasady dającej prymat utrzymaniu umowy i może być zastosowany jedynie wówczas, gdy

umowa bez nieuczciwych warunków nie mogłaby być w dalszym ciągu wykonywana oraz gdy konsument, pouczony o możliwym skutku unieważnienia umowy, do takiego skutku dąży, uznając że unieważnienie całej umowy nie będzie dla niego niekorzystne. Obowiązanie umowy po wyłączeniu z niej nieuczciwych postanowień umownych jest bowiem pomyślane jako ochrona interesu konsumenta, gdyż skutki ekonomiczne stwierdzenia nieważności umowy mogą być dla niego dotkliwe (tak chociażby Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 29 października 2020 r., I ACa 812/18, LEX nr 3102010). W przedmiotowej sprawie jednak to powodowie żądali m.in. ustalenia, iż Umowa pożyczki wiążąca ich z pozwanym jest nieważna, jak również na rozprawie w dniu 7 września 2021 r. powód A. M. (1) oświadczył, że zna konsekwencje ewentualnego unieważnienia Umowy, wobec czego powodowie są niewątpliwie świadomi konsekwencji stąd wypływających. Usunięcie klauzul indeksacyjnych czyni zaś przedmiotową Umowę dotkniętą nie dającym się usunąć brakiem, skutkującym jej nieważnością.

W konsekwencji uznania przedmiotowej Umowy kredytu za nieważną, na podstawie art. 410 § 1 k.c. po stronie powodów powstało roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia. Uwzględniając zatem okoliczność, że łącząca strony umowa kredytu została uznana przez Sąd za nieważną, a co za tym idzie nieobowiązującą strony od samego początku, spełnione w jej wykonaniu świadczenie, obejmujące kwoty dochodzone przez powodów należy uznać za nienależne w rozumieniu powyższego przepisu. W konsekwencji na zasadzie wyrażonej w art. 410 § 1 k.c. Sąd Okręgowy przyjął, że zgodnie z art. 405 k.c. pozwany obowiązany był do zwrotu tego świadczenia. Uwzględniając żądanie zapłaty zgłoszone przez stronę powodową Sąd Okręgowy opowiedział się za teorią dwóch kondykcji. O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c., zasądając je od dnia 21 sierpnia 2020 r. do dnia zapłaty.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.,

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany Bank (...) S.A. w W. zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia, a to:

a) art. 232 zd. 1 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 6 k.c. poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz dokonanie sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, pozbawionej wszechstronnego i obiektywnego rozważania całości materiału dowodowego i wyciągnięcie na tej wadliwej podstawie bezpodstawnych i niezgodnych z rzeczywistym stanem faktycznym wniosków leżących u podstaw wyroku, w szczególności przez:

i. błędne przyjęcie, że sporne klauzule umowne dotyczące indeksacji nie zostały indywidualnie uzgodnione z powodem w sytuacji, gdy:

- umowa stanowiła odzwierciedlenie wniosku kredytowego złożonego przez powoda, który jako walutę kredytu wybrał CHF,
- powód niewątpliwie miał możliwość wyboru kredytu w PLN – Bank przedstawił mu ofertę kredytu w tej walucie, co znajduje potwierdzenie w parametrach wyjściowych symulacji oraz Informacji o Ryzyku Kursowym, w której powód złożył oświadczenie, zgodnie z którym, w pierwszej kolejności przedstawiono mu ofertę kredytu w PLN, z której zrezygnował,
- posiadał zdolność do jego zaciągnięcia, co potwierdzają parametry wyjściowe symulacji, a ponadto – w 2006r. w pozwanym Banku nie była możliwa sytuacja, w której powód posiadałby zdolność do zaciągnięcia kredytu w CHF, a nie posiadał jej do kredytu w PLN,
- powód od momentu zawarcia umowy miał możliwość dokonywania spłaty kredytu bezpośrednio w CHF (została ona przewidziana wprost w Regulaminie obowiązującym w dacie zawarcia umowy - § 8 ust. 4 Regulaminu);

ii. bezpodstawne przyjęcie, że postanowienia klauzuli indeksacyjnej kreowały po stronie banku dowolność w ustalaniu kursów waluty CHF, w sytuacji gdy bank wykazał, że:

- kursy publikowane w (...) nie były ustalane w sposób dowolny – kursy publikowane w (...) ustalane były w oparciu o obiektywne, niezależne od Banku dane (m.in. system T. R.);
- bank przez cały okres obowiązywania umowy stosował kursy rynkowe, co znajduje potwierdzenie chociażby w załączonej do odpowiedzi na pozew opinii biegłego sądowego wydanej w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym dla Warszawy – Mokotowa sygn. akt I C 3561/15;
- kursy publikowane w (...) nie odbiegały od kursów CHF stosowanych przez inne banki komercyjne, prowadzące działalność konkurencyjną, działające na tożsamym rynku;
- Bank posiadał i nadal posiada status Dealera (...) Pieniężnego, co oznacza, że to na podstawie kwotowań kursów Banku swoje kursy ustalał Narodowy Bank Polski;
- metodologia ustania średniego kursu przez Narodowy Bank Polski jest analogiczna do metodologii stosowanej przez Bank przy ustalaniu kursów CHF publikowanych w (...);
- zapis § 8 ust. 3 Regulaminu w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2011r. nie przewiduje formalne ograniczenie – możliwe odchylenie o wartości nie wyższej niż 10%;

(...). bezpodstawne przyjęcie, że strona pozwana w niedostateczny poinformowała powodów o ryzyku kursowym, w sytuacji gdy bank dopełnił wszelkich obowiązków informacyjnych w zakresie ryzyka zmian kursów walut, a w szczególności:

- informacje o ryzyku kursowym były powodowi przekazywane dwutorowo: w formie pisemnej m.in. w § 2 ust. 2 umowy, Informacji o Ryzyku Kursowym, w którym powodowi zaprezentowano obrazowy przykład wpływu wahań kursowych i zmiennej stopy procentowej na wysokość raty kredytu, informując o wpływie wahań kursowych zarówno na wysokość salda zadłużenia, jak i rat kredytu oraz w formie rozmów z pracownikiem banku, podczas których powodowi zaprezentowano symulacje poziomu rat kredytu oraz poziomu kursów z poprzednich lat, jak również udzielono mu informacji na temat Tabeli Kursów Walut Obcych banku i spreadu – a były to informacje wyczerpujące, pozwalające na podjęcie przez powoda świadomej decyzji;
- informacje udzielone powodowi były zgodne z treścią Rekomendacji S Komisji Nadzoru Finansowego, w szczególności bank poinformował powoda o potencjalnym wzroście wysokości raty kredytu przy założeniu, że kapitał wzrósłby o 20% oraz przy założeniu wzrostu kursu CHF o wartość z 12 miesięcy poprzedzających symulację (Informacja o Ryzyku Kursowym, Parametry wejściowe symulacji);
- w dacie zawarcia umowy nie obowiązywał żaden bezwzględnie obowiązujący przepis prawa, który nakładałby na Bank obowiązki informacyjne w tym zakresie;
- w „Informacji o Ryzyku Kursowym” wskazano wprost, że występowanie ryzyka kursowego sprawia, że zarówno rata spłaty, jak i wysokość zadłużenia tytułem zaciągniętego kredytu przeliczana na PLN na dany dzień podlega ciągłym wahaniom, w zależności od kursu waluty;

iv. bezpodstawne przyjęcie, że zachodzą podstawy do ustalenia nieważności umowy, w sytuacji gdy Sąd I instancji nie pouczył powoda w należyty sposób o skutkach ewentualnego ustalenia nieważności umowy, nie weryfikując świadomości powoda w tym zakresie;

b) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. poprzez oparcie ustaleń faktycznych na zeznaniach powodów w zakresie w jakim były one niewiarygodne i sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oraz były sprzeczne z zeznaniami świadków, dokumentacją kredytową i innymi dokumentami zgromadzonymi w sprawie, co miało wpływ na rozstrzygnięcie, ponieważ doprowadziło Sąd I instancji do nieprawidłowych ustaleń faktycznych opisanych poniżej, które doprowadziły Sąd I instancji do przekonania o abuzywności spornych postanowień, a między innymi w oparciu

o zarzut abuzywności Sąd I instancji stwierdził bezpodstawne wzbogacenie po stronie pozwanego i zasądził zwrot rzekomo nienależnych świadczeń na rzecz strony powodowej;

c) art. 227 k.p.c. w zw. z art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. w zw. z art. 232 zd. pierwsze k.p.c. polegające na bezpodstawnym pominięciu dowodu z opinii biegłego zgłoszonego przez pozwanego w pkt 11 petitum odpowiedzi na pozew, podczas gdy dowód ten miał istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy oraz z uwagi na fakt, że ustalenie wskazanych w tezie dowodowej okoliczności wymagało wiadomości specjalnych, które Sąd określił samodzielnie i błędnie, a na których oparte jest uzasadnienie wyroku, w tym w szczególności w zakresie:

i. walutowego charakteru kredytu;

ii. ustalenia zasad finansowania, uruchamiania i spłaty kredytu indeksowanego, uzasadniającego stosowanie kursu kupna i kursu sprzedaży walut;

(...). rozkładu ryzyka stron umowy kredytu indeksowanego i ponoszenia takiego ryzyka także przez bank;

iv. rynkowego charakteru kursu CHF w (...) bank oraz braku arbitralności przy ustalaniu kursu CHF, metod ustalania kursu CHF w stosunku do PLN przez bank czy ryzyka związanego z wahaniami kursu CHF i wpływu tej okoliczności na wysokość salda kredytu oraz skali możliwego do przewidzenia w 2008 roku ryzyka kursowego;

d) art. 316 § 1 k.p.c. poprzez niewzięcie pod uwagę stanu prawnego obowiązującego na dzień zamknięcia rozprawy, a co za tym idzie – niezastosowanie przepisu dyspozytywnego w postaci art. 358 § 2 k.c., podczas gdy:

- zastosowanie tego przepisu było obowiązkiem Sądu i pozwoliłoby Sądowi I instancji zastosować art. 358 § 2 k.c. i utrzymać umowę w mocy oraz rozliczyć ją w oparciu o uczciwy dla obu stron kurs średni NBP;
- przy rozstrzygnięciu o zgodności umowy z ustawą, wzięć należy pod uwagę treść art. 69 ust. 1 i 2 prawa bankowego w brzmieniu z dnia zamknięcia rozprawy, a nie jedynie zawarcia umowy, jak to niezasadnie przyczynił Sąd I instancji;
- przy rozstrzygnięciu o zasadności zwrotu spłaconych przez powoda rat, można zastosować art. 358 § 2 k.c. w brzmieniu aktualnym na dzień zamknięcia rozprawy, co miało wpływ na rozstrzygnięcie, ponieważ gdyby Sąd zastosował wskazany przepis postępowania, nie stwierdziłby nieważności umowy;

e) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że dowody z zeznań świadków J. C. i K. G., były nieprzydatne dla prawidłowego rozstrzygnięcia w sprawie, w sytuacji gdy miały istotne znaczenie dla jej rozstrzygnięcia, ponieważ świadkowie dysponowali wiedzą na temat procedur zawierania kredytów indeksowanych kursem waluty obcej w pozwanym banku, w tym braku zakazu negocjowania treści postanowień umowy dotyczących indeksacji, a z dokumentacji kredytowej wynika, że procedury zostały zachowane w niniejszej sprawie w odniesieniu do procedury, której brał udział powód;

f) art 243² k.p.c. w zw. z art. 235² § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 327¹ § 1 ust. 1 k.p.c. poprzez brak szczegółowego odniesienia się w uzasadnieniu do szeregu dowodów z dokumentów załączonych do odpowiedzi na pozew, które to dowody miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, ponieważ dowodziły m.in. walutowego charakteru kredytu udzielonego powodowi, a także, że w przedmiotowej sprawie nie doszło do spełnienia przesłanki braku zgodności z dobrymi obyczajami ani przesłanki rażącego naruszenia interesów konsumenta, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego przyjęcia przez Sąd I instancji, że umowa wskutek abuzywności niektórych jej postanowień powinna zostać uznana za nieważną, a naruszenie to miało wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, ponieważ oparcie się na tych dowodach przekładałoby się na ocenę, że sporne klauzule nie są abuzywne;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

a) art. 385¹ § 1 w zw. z art. 358¹ § 3 k.c. poprzez błędną wykładnię art. 385¹ § 1 k.c. i niezastosowanie art. 358¹ § 3 k.c., a w konsekwencji bezpodstawne przyjęcie, że sporne klauzule dotyczące indeksacji nie były negocjowane i nie zostały indywidualnie uzgodnione z powodem, podczas gdy powód miał rzeczywisty wpływ na te postanowienia w rozumieniu art. 358¹ § 3 k.c.;

b) 385 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię i bezpodstawne przyjęcie, że sporne postanowienia dotyczące indeksacji, w szczególności § 2 ust. 2, § 7 ust. 1 umowy i § 8 ust. 3 Regulaminu spełniają przesłanki abuzywności, a szczególności że są sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszają interes konsumenta i zostały sformułowane niejednoznacznie, gdyż zdaniem Sądu, bank mógł w sposób dowolny ustalać wysokość kursów (...), podczas gdy sposób ustalania kursu CHF/PLN w (...) wykluczał możliwość dowolnego ustalania wysokości kursu;

c) art. 189 k.p.c. poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na niezasadnym przyjęciu, że powód posiada interes prawny w ustaleniu nieważności umowy, podczas gdy spór prawny między stronami jednoznacznie rozstrzyga rozpoznanie roszczenia o zapłatę – co przesądza o braku interesu prawnego po stronie powodowej;

d) art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 2 k.c. poprzez ich bezpodstawne zastosowanie oraz art. 409 k.c. poprzez jego niezastosowanie i stwierdzenie, że bank bezpodstawnie wzbogacił się kosztem powoda, jak również nie wzięcie pod uwagę, że bank uzyskał kwoty zużył;

e) art. 118 k.c. w zw. z art. 120 k.c. poprzez ich wadliwą wykładnię i zastosowanie oraz przyjęcie, że raty kredytu płacone przez powoda, którym odpowiada zasądzona kwota (Sąd I instancji uznał, że powód ma prawo do zwrócenia mu całości spłaconych przez niego rat kredytu) rzekomo nie stanowią świadczeń okresowych i nie podlegają 3 – letniemu terminowi przedawnienia, jak to podnosił pozwany zgłaszając zarzut przedawnienia;

f) z ostrożności procesowej w razie nieuwzględnienia żadnego innego zarzutu naruszenia prawa materialnego, podniósł zarzut naruszenia art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c. i art. 411 pkt 1 i 4 k.c. poprzez ich niezastosowanie w zakresie przedstawionej wykładni, tj. zasądzenia dochodzonego roszczenia w oparciu o teorię tzw. dwóch kondykcji, w sytuacji gdy sąd powinien ocenić ew. wysokość wzbogacenia po stronie pozwanego i na tej zasadzie ocenić wysokość roszczenia o zapłatę (tzw. teoria salda);

z ostrożności procesowej w razie nieuwzględnienia powyższych zarzutów pozwany sformułował następujące zarzuty naruszenia prawa materialnego:

g) art. 385¹ § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że wskutek stwierdzenia rzekomej abuzywności postanowień umowy, w zakresie w jakim odwołują się do (...), powoduje niemożność wykonania umowy, podczas gdy przepis ten nie stoi na przeszkodzie utrzymaniu umowy w mocy;

h) art. 69 ustawy - Prawo bankowe oraz art. 358¹ § 2 k.c. w zw. z art. 58 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 358 § 2 k.c. (wg stanu prawnego z dnia 24 stycznia 2009r.) w zw. z art. 3 k.c. oraz w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG w zw. z art. 353¹ k.c. w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c. oraz art. 5 k.c. w zw. z art. 4 ustawy antyspreadowej poprzez błędne stwierdzenie nieważności umowy, podczas gdy:

i. nawet przy najbardziej niekorzystnej dla banku interpretacji prawa i faktów istnieje możliwość zastąpienia spornych zapisów przepisami prawa dyspozytywnego tj. odniesieniem świadczeń do kursu rynkowego (w ramach którego faktycznie umowa była zawarta i wykonywana), ewentualnie do kursu średniego NBP z dat uruchomienia kredytu oraz z dat poszczególnych płatności rat spłaty kredytu;

ii. Sąd powinien stosować prawo, a nie je tworzyć – tej fundamentalnej zasadzie przeczy dyskrecyjne stwierdzenie przez Sąd nieważności umowy z 2006r., tylko dlatego, że powód wiele lat później złożył określone oświadczenie co do swoich aktualnych potrzeb, ocen i możliwości finansowych co nastąpiło z całkowitym pominięciem wykładni płynącej

z zamiaru strony w 2006r., jego woli w 2006r., sensu umowy, sytuacji majątkowej powoda w 2006r. oraz zakazu nadużywania praw podmiotowych i zasad współzycia społecznego;

(...). Sąd stosując sankcję nieważności naruszył zasadę proporcjonalności oraz zasadę utrzymywania umowy w mocy, które są jednymi z podstawowych zasad prawa cywilnego;

iv. Sąd zaniechał kompleksowego rozważenia czy orzeczenie, którego podstawą jest uznanie umowy za nieważną w całości, nie narusza zasad współzycia społecznego, w szczególności zasady słuszności i pewności obrotu gospodarczego poprzez zaniechanie rozważenia konsekwencji stwierdzenia nieważności umowy, a także konsekwencji, które unieważnienie tego typu umów może nieść dla pozostałych kredytobiorców (zarówno posiadających kredyty złotowe, jak i walutowe) oraz innych klientów banku (zwłaszcza posiadających depozyty), a w konsekwencji dla całej gospodarki w Polsce oraz płynności i stabilności systemu bankowego, co jest szeroko komentowane w orzecznictwie polskim i unijnym, a także w raportach publikowanych przez (...); orzeczenie Sądu I instancji uwzględnia jedynie interes powoda bez analizy skutków takiego rozstrzygnięcia dla ogółu społeczeństwa, należy bowiem mieć na względzie, że każdy kredyt ma swoje odzwierciedlenie w depozytach ustanowionych w bankach przez osoby trzecie;

i) Art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że po ewentualnym stwierdzeniu rzekomej abuzywności spornej klauzuli dotyczącej indeksacji powstaje luka podczas, gdy okoliczności, w których złożone zostały oświadczenia woli stron, zasady współzycia społecznego oraz ustalone zwyczaje pozwalają na wykonanie umowy również po usunięciu z niej odwołań do (...) Banku – saldo kredytu oraz poszczególne raty powinny być przeliczone po rynkowym kursie sprzedaży CHF, aktualnym na dzień zapadalności danej raty;

j) art. 56 k.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że nie zachodzi możliwość uzupełnienia nieuczciwych postanowień umownych z odwołaniem się do zwyczaju, czy zasad współzycia społecznego, podczas gdy art. 56 k.c. stanowi właściwy przepis dyspozytywny, przewidując że czynność prawna wywołuje skutki w niej wyrażone oraz wynikające z ustawy, z zasad współzycia społecznego i ustalonych zwyczajów;

k) art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez jego niezastosowania i dokonanie błędnej wykładni oświadczeń woli stron. Okoliczności, w których złożone zostało oświadczenie, nakazują tłumaczyć postanowienie kierując się wola stron wyrażona w innych postanowieniach umownych;

l) art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 29.08.1997r. o Narodowym Banku Polskim poprzez jego niezastosowanie przy rozstrzyganiu o skutkach abuzywności lub sprzeczności z ustawą spornych postanowień, podczas gdy możliwe jest na tej podstawie zastosowanie kursu średniego NBP do przeliczeń opisanych w umowie, po wyeliminowaniu z umowy do odesłania do kursów publikowanych w tabeli kursów pozwanego;

z ostrożności procesowej w razie nieuwzględnienia powyższych zarzutów pozwany sformułował następujące zarzuty naruszenia prawa materialnego:

m) art. 56 k.c. w zw. z art. 41 prawa wekslowego poprzez jego niezastosowanie i stwierdzenie, że brak jest kursu, przy pomocy którego można by wykonać umowę, po eliminacji z niej odwołań do (...), podczas gdy na podstawie art. 56 k.c. możliwe jest zastosowanie analogii do przepisów prawa wekslowego i zastosowanie na tej podstawie do przeliczeń kursu średniego NBP;

n) art. 358 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie do umowy powoda, podczas gdy w braku odmiennych przepisów przejściowych przepis ten (w aktualnym brzmieniu) powinien być zastosowany do rozliczenia kredytu w oparciu o kurs średni NBP (a co najmniej do rat uiszczonych po jego wejściu w życie).

W związku z powyższym pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania właściwemu Sądowi I instancji. Nadto wniósł o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania w I instancji oraz za postępowanie w II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Na podstawie art. 381 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. pozwany wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii prawnej prof. dr hab. Ł. B. na okoliczności wskazane w punkcie V apelacji.

Nadto na podstawie art. 380 k.p.c. pozwany wniósł o rozpoznanie przez Sąd II instancji postanowienia Sądu I instancji w przedmiocie pominięcia wniosków o: przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z dziedziny finansów i bankowości.

Powodowie wnieśli o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Pozwany w toku postępowania apelacyjnego w piśmie z dnia 27 lipca 2020r. (k. 537-557) podniósł na podstawie art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. zarzut zatrzymania roszczeń powodów na rzecz Banku w zakresie kwoty 369 0000 zł, stanowiącej równowartość wypłaconego kapitału pożyczki. Nadto do pisma z dnia 27 lipca 2022r. pozwany dołączył odpisy pism z dnia 14 lipca 2022r. skierowane do powodów zawierające oświadczenie o skorzystaniu z prawa zatrzymania wraz kopią książki nadawczej i wydrukami śledzenia przesyłek, z których wynika, że korespondencja dotarła do powodów w dniu 19 lipca 2022r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności odnieść się należy do podniesionego przez pozwanego w postępowaniu apelacyjnym zarzutu prawa zatrzymania, jako że jego uwzględnienie wpłynęło na zmianę zaskarżonego wyroku w części zasądzonej dochodzone przez powodów świadczenie. Zgodnie z art. 496 k.c. jeżeli wskutek odstąpienia od umowy strony mają dokonać zwrotu świadczeń wzajemnych, każdej z nich przysługuje prawo zatrzymania, dopóki druga strona nie zaoferuje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot. Przepis ten stosuje się odpowiednio w razie rozwiązania lub nieważności umowy wzajemnej (art. 497 k.c.). Nie ulega wątpliwości, wbrew argumentacji apelacji w tym zakresie, że pozwany bank udzielił powodom pożyczki w wysokości 369 000,00 złotych, co wynika wprost z umowy oraz tego, że taką kwotę pozwany wskazał jako równowartość wypłaconego kapitału kredytu w podniesionym zarzucie prawa zatrzymania. Jeżeli zatem powodowie wywodzą swoje roszczenie z nieważnej umowy kredytowej, która jest umową wzajemną (art. 487 § 2 k.c.), sytuacja drugiej strony tego stosunku obligacyjnego jest taka sama. Dlatego prawo zatrzymania, z którego pozwany skorzystał w toku postępowania apelacyjnego, powinno znaleźć odzwierciedlenie w wyroku Sądu Apelacyjnego.

Pozwany skutecznie podniósł zarzut prawa zatrzymania wykazując to oświadczeniami o skorzystaniu z prawa zatrzymania z dnia 14 lipca 2022 roku kierowanymi do każdego z powodów przez prawidłowo umocowanego pełnomocnika - karty 542 - 545 akt, a nadto wykazał, że w dniu 19 lipca 2022r. powodowie te oświadczenia odebrali. Oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła się zapoznać z jego treścią (art. 61 § 1 zd. pierwsze k.c.). To ma takie znaczenie, że powodowie od dnia doręczenia oświadczenia o zatrzymaniu nie mogą domagać się odsetek za opóźnienie w spełnieniu ich świadczenia. Jeżeli zatem spełnienie przez pozwanego świadczenia związane jest z zaoferowaniem przez powodów swojego świadczenia lub jego zabezpieczenia, nie można przyjąć, aby od chwili złożenia oświadczenia o skorzystaniu z prawa zatrzymania (w tej sprawie od dnia rozprawy apelacyjnej), pozwany pozostawał w zwłoce, skoro spełnienie przez niego świadczenia uzależnione jest od uprzedniej czynności podjętej przez powodów.

Dlatego Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., zmienił zaskarżony wyrok w części zasądzonej świadczenie od pozwanego na rzecz powodów o tyle, że odsetki ustawowe za opóźnienie od zasądzonej kwoty należne są od dnia 21 sierpnia 2020 roku do dnia 19 lipca 2022 roku oraz zastrzegł pozwanemu prawo zatrzymania polegające na powstrzymaniu się ze spełnieniem świadczenia, dopóki powodowie nie zaoferują mu zwrotu otrzymanego świadczenia w kwocie 369 000,00 złotych albo nie zabezpieczą roszczenia o jego zwrot, a w pozostałej części, co do dalszych odsetek ustawowych za opóźnienie, powództwo zostało oddalone.

W pozostałej części apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy zostały przez Sąd Okręgowy ustalone prawidłowo, w oparciu o zaferowany materiał dowodowy i stosownie do jego treści. Nie wymagał on uzupełnienia, zatem część wniosków dowodowych pozwanego, słusznie została pominięta przez Sąd pierwszej instancji. Dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu bankowości i rachunkowości na okoliczności wskazane w odpowiedzi na pozew okazał się w istocie nieprzydatny dla rozstrzygnięcia sporu w niniejszej sprawie. Kwestie dotyczące konieczności i sposobu pozyskiwania przez pozwanego bank środków w walucie obcej na potrzeby udzielania kredytów indeksowanych, kosztów ponoszonych przez bank w związanych z finansowaniem akcji kredytowej, czynników wpływających na zmiany kursów walut, rynkowego charakteru kursów stosowanych przez bank, wyliczenia wysokości kredytu nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej, bowiem umowa została poddana ocenie na moment jej zawarcia, a nie wykonywania. Przeprowadzenie tego dowodu nie mogło wzruszyć oceny abuzywności przyjętego w umowie kredytowej mechanizmu ustalania kursów walut stosowanego przez pozwanego Bank, jak i braku możliwości utrzymania umowy przez zastąpienie tego mechanizmu odniesieniem się do średniego kursu CHF ustalonego przez NBP, tym bardziej, że kwestie te stanowią element oceny prawnej, pozostającej w kognicji Sądu. Podobnie na ocenę skuteczności podniesionego przez powodów zarzutu nieważności umowy, nie miałyby wpływu opinia prawna prof. dr hab. Ł. B.. W świetle powyższego Sąd Apelacyjny na rozprawie w dniu 21 lipca 2022 roku na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 pominął zgłoszony w apelacji dowód z opinii prawnej prof. dr hab. Ł. B.. W tych okolicznościach zarzuty naruszenia art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., 278 k.p.c., 232 k.p.c. i 6 k.c. należało uznać za niezasadne.

Podobnie nie miał znaczenia dla poczynionych w sprawie ustaleń dowód z zeznań świadków J. C. oraz K. G., jak bowiem wynika z poczynionych w sprawie ustaleń osoby te nie zawierały umowy z powodami, a więc nie miały wiedzy co do czynności poprzedzających jej zawarcie, okoliczności towarzyszących jej zawarciu i udzielanych powodom informacji związanych z umową. Tym samym ustalenia, które według oczekiwań pozwanego miały być poczynione w oparciu o dowód z zeznań tych świadków nie mogły zastąpić konkretnych ustaleń co do tego, jak procedowano w sprawie kredytu udzielonego powodom. W tej sytuacji zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. okazał się chybiony.

Wbrew wywodom apelacji ustalenia faktyczne poczynione w sprawie przez Sąd Okręgowy i przyjęte za podstawę rozstrzygnięcia były prawidłowe i znajdowały potwierdzenie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Podejmując je, Sąd Okręgowy nie naruszył w żadnej mierze przepisów procesowych, w tym art. 233 §1 k.p.c., jako że nie przekroczył zasad swobodnej oceny dowodów, ani też nie naruszył zasad logiki i doświadczenia życiowego. Ustalenia te bazowały głównie na treści dokumentów, których autentyczności żadna ze stron nie kwestionowała. Osnowa tych dokumentów, a zatem ich literalna treść, determinowała te ustalenia. Nadto ustalenia Sądu I instancji zostały dokonane w oparciu o zeznania powodów. W swoich judykatach Sąd Najwyższy wielokrotnie stwierdzał, że „jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego, to taka ocena dowodów nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 k.p.c. i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub, gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd meriti ocena dowodów może być skutecznie podważona” (m.in. wyroki SN z 27 września 2002r., sygn. akt IV CKN 1316/00 oraz sygn. akt II CKN 817/00, niepubl.). Formułując zarzuty naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. pozwany po części kwestionuje wnioski wyprowadzone z treści dokumentów oraz zeznań powodów, wkraczające w sferę oceny prawnej zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Prawidłowe są ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, iż strony zawarły umowę pożyczki indeksowanej do CHF, w której kwota pożyczki została oznaczona i wypłacona w walucie PLN, a następnie przeliczona według kursu kupna na walutę CHF. Waluta obca w istocie pełniła w umowie rolę miernika wartości, postanowienia umowne dotyczące przeliczenia świadczeń według kursu tej waluty miały charakter klauzul indeksacyjnych, a nie instrumentu finansowego służącego realizacji inwestycji i transferowi waluty obcej do kredytobiorcy. Zasadnie w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy Sąd Okręgowy przyjął, że powodom nie

udzielono pełnej i rzetelnej informacji o ryzykach związanych z zawarciem umowy pożyczki, w tym wiążących się z zastosowaniem klauzul indeksacyjnych odwołujących się do kursu CHF, a także braku możliwości indywidualnego negocjowania warunków umowy i zawarcia jej w wersji nie obejmującej tych klauzul. Z samego faktu wyboru przez powodów pożyczki indeksowanej do waluty CHF nie można wywieść, że postanowienia, w tym zawierające klauzule indeksacyjne, były z powodami indywidualnie uzgadniane; a z faktu podpisania blankietowego oświadczenia o możliwości wzrostu kursu waluty i oprocentowania oraz z wyrażenia woli zawarcia umowy pożyczki indeksowanej do waluty CHF nie można wywieść, że powodowie zostali należycie poinformowani o ryzyku kredytowym. Zaznaczyć należy, że za indywidualnie uzgodnione można uznać jedynie te postanowienia, które były przedmiotem negocjacji, bądź są wynikiem porozumienia lub świadomej zgody co do ich zastosowania, jednakże takie okoliczności nie zostały wykazane w toku niniejszego procesu. Umowa została zawarta według wzorca umowy stosowanego przez bank, a elementami umowy, na które powodowie mieli wpływ były data zawarcia umowy, kwota pożyczki, termin wypłaty pożyczki. Nie można zatem przyjąć, by warunki umowy były z powodami negocjowane indywidualnie. Poza tym w wyrokach z 29 października 2019r., IV CSK 309/18 i z 27 listopada 2019r., II CSK 438/18 Sąd Najwyższy stwierdził, że wprowadzenie do umowy kredytowej zawieranej na wiele lat, mającej daleko idące konsekwencje dla egzystencji konsumenta, mechanizmu działania kursowego wymaga szczególnej staranności Banku w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z oferowanym kredytem, tak by konsument miał pełne rozeznanie konsekwencji ekonomicznych zawieranej umowy w związku z czym obowiązek informacyjny w zakresie ryzyka kursowego powinien zostać wykonany w sposób jednoznacznie i zrozumiale unaoczniający konsumentowi, który z reguły posiada elementarną znajomość rynku finansowego, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne, a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od pożyczonej, mimo dokonywanych regularnych spłat. Obowiązek informacyjny określany jest nawet jako "ponadstandardowy", mający dać konsumentowi pełne rozeznanie co do istoty transakcji. W toku procesu pozwany nie wykazał, że powodowie mieli świadomość tego, że kwota wypłaconego kredytu oraz spłacanych rat może być inna w przypadku zmiany kursu. Powodowie zeznali natomiast, że wskazywane przez pracownika banku wahania kursu CHF mogą niewielkie co dawało im przekonanie o stabilności tej waluty. Zapewniano także powodów, że kredyt w CHF jest korzystniejszy z uwagi na niższą ratę, z uwagi na niższe oprocentowanie. Ustalenia te nie były jednakże wystarczające dla przyjęcia, że pozwany wypełnił należycie przedkontraktowy obowiązek informacyjny co ryzyka kursowego (walutowego). Zakres przekazanych powodom informacji nie obrazował skali możliwego wzrostu zadłużenia kredytowego, a tym samym nie uświadamiał im granic potencjalnego wzrostu zadłużenia. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym z treści i zarzutów apelacji pozwanego wynika, że świadomości tego jak wzrośnie kurs CHF nie miał też pozwany, a nawet nie mógł go przewidzieć. W tej sytuacji proponowanie przez niego konsumentowi zawarcia na takich warunkach umowy nie wypełnia nie tylko ponadstandardowych, ale nawet podstawowych obowiązków informacyjnych. Brak określenia granic potencjalnego wzrostu kursu CHF wyklucza przyjęcie, że powodowie byli świadomi i godzili się na parokrotny wzrost zadłużenia. Z kolei argumenty skarżącego wskazujące, że stosowane przez niego do rozliczenia umowy kursy waluty znajdowały odzwierciedlenie w sytuacji na rynku walutowym, a pozwany nie miał nieograniczonej swobody i dowolności ich kształtowania, są o tyle nieistotne, że z powodami nie uzgodniono indywidualnie postanowień wprowadzających zasady przeliczania salda pożyczki oraz rat w oparciu o Tabele kursowe banku, a także nie wyjaśniono na etapie zawarcia umowy jakimi kryteriami bank kieruje się tworząc te Tabele.

Sąd Apelacyjny w pełni zatem podziela i przyjmuje za własne ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy. Nadto, w pełni też podziela ich ocenę prawną. Sąd Okręgowy miał bowiem pełne podstawy ku temu, by stwierdzić abuzywność postanowień indeksacyjnych zawartych w umowie pożyczki, a w konsekwencji - w oparciu o regulacje art. 720 § 1 k.c., a także art. 385¹§1 k.p.c. - uznać zawartą przez strony umowę za nieważną.

Dokonując oceny prawnej żądań pozwu w kontekście opisanej wyżej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia stwierdzić należy, że nie budzi wątpliwości ocena Sądu Okręgowego prowadząca do wniosku, że powodowie wykazali w niniejszej sprawie istnienie interesu prawnego jako przesłanki powództwa o ustalenie zgodnie za art. 189 k.p.c. Pomimo tego, iż powszechnie przyjmuje się, że możliwość wystąpienia z roszczeniem o świadczenie skutkuje uznaniem braku interesu prawnego w żądaniu ustalenia np. nieważności umowy, to w ocenie Sądu Apelacyjnego powodowie mają interes prawny w ustaleniu nieważności umowy, niezależnie od tego, że wystąpili jednocześnie z żądaniem zapłaty.

Samo istnienie możliwości wytoczenia powództwa o świadczenie nie zawsze prowadzi do uznania braku interesu prawnego w żądaniu ustalenia. Brak interesu prawnego wystąpi wówczas, gdy wyrok zasądający świadczenie zapewni pełną ochronę prawną uzasadnionych interesów powodów, z kolei w sytuacji gdy sporem o świadczenie nie będą mogły być objęte wszystkie uprawnienia istotne z perspektywy ochrony sfery prawnej powoda, ponieważ wyrok nie będzie wyczerpywał wszystkich płaszczyzn istniejącego sporu objętego stosunkiem prawnym, którego dotyczy żądanie ustalenia, przyjąć należy, że powodowie mają interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. Dotyczy to zwłaszcza tych przypadków, gdzie żądaniem ustalenia objęte jest twierdzenie o nieistnieniu stosunku prawnego, a konsekwencje ustalenia nieistnienia stosunku prawnego nie ograniczają się wyłącznie do aktualizacji obowiązku świadczenia przez pozwanego, lecz wpływają na określenie treści praw i obowiązków powodów jako dłużników pozwanego. Taka sytuacja występuje, gdy pozwany rości sobie według treści stosunku prawnego objętego powództwem z art. 189 k.p.c. określone prawo do świadczenia ze strony powodów, czyli domaga się zwrotu udzielonego kredytu w wysokości obliczonej zgodnie z treścią kwestionowanej umowy, z czym mamy do czynienia w okolicznościach niniejszej sprawy. Zaznaczyć wypada, że powodowie według treści umowy pożyczki nie wykonali zobowiązania zwrotu świadczenia, a pozwany traktuje ich jak swoich dłużników (pożyczkobiorców). Umowa będąca przedmiotem oceny w niniejszym postępowaniu stanowi długoterminowy stosunek prawny, który nie został dotychczas wykonany w całości. Z umowy pożyczki wynika, że została ona zawarta na okres 25 lat, czyli do 2031r., a z zaświadczenia wystawionego przez pozwanego w dniu 18 września 2020r. wynika, że pozostałe do zapłaty saldo pożyczki w sierpniu 2020r. wynosiło 84 821,31 CHF. W tej sytuacji powodowie mają interes w ustaleniu nieważności umowy w oparciu o przepis art. 189 k.p.c., gdyż taki wyrok ureguluje ostatecznie stosunek istniejący pomiędzy stronami i na tej podstawie będą mogli domagać się zwrotu świadczeń już spełnionych, ale i o braku obowiązku spełniania na rzecz banku świadczeń w przyszłości, a więc o zezwoleniu na zaprzestanie spłaty kolejnych rat pożyczki. Orzeczenie sądu ustalające nieważność określonej czynności prawnej doprowadzi do zniesienia wątpliwości stron i zapobiegnie dalszemu sporowi o roszczenia banku wynikające z umowy.

Dalsze zarzuty pozwanego koncentrują się dokonanej przez Sąd Okręgowy ocenie ważności umowy, pod kątem zawartych w niej klauzul niedozwolonych stosowanych przez banki w kredytach (pożyczkach) udzielanych konsumentom określanych w praktyce jako kredyty (pożyczki) denominowane lub indeksowane do waluty obcej. Zdaniem skarżącego pożyczka objęta sporem w niniejszej sprawie była udzielony w walucie obcej, w takiej też walucie mógł być spłacany. Zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 umowy udzielona powodom pożyczka była indeksowana do CHF, a wyplacona im kwota (369 000zł) miała zostać przeliczona na CHF według kursu kupna CHF z tabeli kursów walut obcych obowiązującej w Banku w dniu uruchomienia pożyczki lub transzy. Dalej w § 7 ust. 1 umowy strony uzgodniły, że spłata kwoty pożyczki wraz odsetkami (wyrażane będą w CHF) będzie następować w złotych polskich z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty, zgodnie z tabelą kursów Banku. Oceny uczciwego, a zarazem abuzywnego charakteru tych postanowień, zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018r., III CZP 29/17 (OSNC 2019/1/2) i powołanego w niej orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz stosownie do art. 4 ust.1 oraz art. 3 ust. 1 wdrożonej do polskiego porządku prawnego Dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, należy dokonać w odniesieniu do chwili zawarcia umowy o kredyt z uwzględnieniem wszystkich okoliczności, o których Bank wiedział lub mógł wiedzieć przy zawieraniu umowy i które mogły wpływać na jej późniejsze wykonanie. Ocena ta, wbrew wywodom apelującego, nie może zależeć od zdarzeń, które wystąpią po zawarciu umowy (w tym zmiany przepisów Prawa bankowego i Kodeksu cywilnego) i są niezależne od woli stron, a okoliczności, które zaistniały po zawarciu umowy, nie mają znaczenia dla oceny abuzywności postanowień umowy.

W kontekście tych zarzutów należy dokonać wykładni spornych postanowień umowy, a zgodnie z art. 65 § 2 k.c. w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Badanie treści umowy nie powinno ograniczać się wyłącznie do analizy dosłownego brzmienia umowy, lecz winno nadto obejmować okoliczności umożliwiające ocenę, jaka była rzeczywista wola umawiających się kontrahentów i powinno przebiegać według reguł wykładni kombinowanej. Sąd kierując się wynikającymi z art. 65 k.c. zasadami wykładni umowy, powinien brać pod uwagę nie tylko postanowienie spornego fragmentu umowy, lecz również uwzględniać inne związane z nim postanowienia umowy, a także kontekst faktyczny, w którym treść umowy

uzgodniono i z uwzględnieniem którego ją zawierano (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2011 r., I CSK 193/10, z dnia 21 grudnia 2010 r., III CSK 47/10). Wykładania spornych postanowień umownych w sprawach kredytowych (pożyczkowych) powinna być dokonana tak w oparciu o ich brzmienie, ale jednocześnie odnosić do kontekstu w jakim umowa była zawierana, w tym znanego obu stronom celu jej zawarcia, a dokładniej celu dla którego pozyskiwano pożyczkę.

W okolicznościach niniejszej sprawy mamy do czynienia z pożyczką indeksowaną, w której kwota kredytu jest wyrażona w walucie polskiej i takiej walucie została wypłacona, a następnie według klauzuli umownej opartej na kursie kupna waluty obcej obowiązującym w dniu uruchomienia pożyczki następowało określenie salda pożyczki w CHF. Z kolei spłata pożyczki następuje w walucie krajowej. W spornej umowie zarówno określenie wysokości pożyczki nastąpiło w PLN (przy następczym przeliczeniu na CHF), jak i realizacja umowy (wypłata i spłata) następowała w walucie krajowej. Zatem powodowie nie otrzymali i zgodnie z umową nie mieli otrzymać świadczenia w walucie obcej. Świadczenie pożyczkodawcy miało bowiem zgodnie z umową nastąpić w PLN, a odwołanie się do wartości tego świadczenia w CHF miało jedynie służyć wyliczeniu wysokości rat pożyczki należnych od pożyczkobiorców i ustaleniu oprocentowania pożyczki przy wykorzystaniu zmiennej stopy LIBOR. Brak zatem podstaw do przyjęcia by umowę będącą przedmiotem sporu kwalifikować jako pożyczkę walutową. Z materiału dowodowego wynika też, że zwrot pożyczki następuje w PLN, poprzez zobowiązanie powodów do zapewnienia na wskazanym w umowie rachunku bankowym środków pieniężnych o wartości umożliwiającej pobranie raty pożyczki przeliczonej z CHF według kursu stosowanego przez pozwany bank.

Nie budzi wątpliwości, iż powodowie nie dążyli do pozyskania od pożyczkodawcy świadczenia w walucie obcej. Zgoda powodów na pożyczkę odwołującą się do CHF wynikała z oferowanych przez bank korzystniejszych warunków, zarówno jeśli chodzi o wymagania co do zdolności kredytowej jak i wysokości oprocentowania, które wpływało na wysokość raty. Brak natomiast przesłanek do uznania, by celem banku było zawarcie umowy, mocą której zobowiązywałby się do świadczenia w walucie obcej. Z treści umowy wynika bowiem, że od początku dla stron było jasne, iż świadczenie banku nastąpi w PLN, zgodnie z § 2 umowy.

Powodowie zawierając umowę pożyczki mieli status konsumentów, zgodnie z art. 22¹ k.c., który stanowi, że za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. O statusie konsumenta decyduje brak bezpośredniego związku dokonywanej przez osobę fizyczną czynności prawnej z jej działalnością gospodarczą lub zawodową, a oceny tej dokonywać należy na moment dokonywania czynności prawnej. Zaciągnięcie przez powodów w 2006 r. pożyczki miało związku z prowadzoną działalnością zawodową powodów.

Powodowie kwestionowali postanowienia umowy odnoszące się do indeksacji kwoty pożyczki oraz rat kapitałowo-odsetkowych, które były zawarte w § 2 ust. 2 umowy oraz § 7 ust. 1 umowy. Zgodnie z tymi postanowieniami umowy wypłaty pożyczki albo transzy w walucie polskiej, stosuje się kurs kupna dla dewiz obowiązujący w pozwanym banku w dniu uruchomienia pożyczki, natomiast do spłaty zadłużenia pożyczkobiorcy środki miały być pobierane w walucie polskiej w wysokości stanowiącej równowartość kwoty pożyczki lub raty spłaty pożyczki w walucie CHF, przy zastosowaniu kursu sprzedaży CHF obowiązującego w pozwanym banku w dniu płatności raty. Istota wynikającego z powyższych postanowień umowy mechanizmu indeksacji (waloryzacji) sprowadzała się do tego, że przeliczanie kwoty wypłacanej w złotych pożyczki i wysokości uiszczanych w złotych rat kapitałowo-odsetkowych następowało: według 1) dwóch różnych kursów walut (tzw. spread walutowy); 2) kursów ustalanych jednostronnie i dowolnie przez bank, bez zawarcia w umowie znanych powodom obiektywnych kryteriów, według których miało następować to ustalenie.

Zasadnie przyjął zatem Sąd Okręgowy, iż zakwestionowane przez powodów postanowienia inkorporujące do umowy powyższy mechanizm podwójnej indeksacji (waloryzacji) stanowiły niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ – art. 385⁽³⁾ k.c., które to przepisy stanowią implementację do prawa polskiego dyrektywy 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: dyrektywy 93/13/EWG). W świetle art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. spod kontroli przewidzianej w art. 385⁽¹⁾ i nast. k.c. wyłączone są

postanowienia określające główne świadczenia stron, ale jedynie wówczas, gdy sformułowane zostały jednoznacznie. Kwestionowane postanowienia – klauzule indeksacyjne (waloryzacyjne) określały główne świadczenia stron w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ § 2 zd. drugie k.c. Pojęcie głównych świadczeń stron wiązać należy z ustawowo określonymi elementami przedmiotowo istotnymi wyróżniającymi dany typ umowy nazwanej (essentialia negotii). W przypadku umowy o pożyczkę z art. 720 § 1 k.c. wynika, że tak rozumianymi głównymi świadczeniami stron są: po stronie pożyczkodawcy – przeniesienie na rzecz pożyczkobiorcy oznaczonej ilości pieniędzy, a po stronie pożyczkobiorcy – zwrot kwoty pożyczki, a także zapłata odsetek kapitałowych i prowizji. W przypadku umów o pożyczkę indeksowaną do waluty obcej, zawarte w tych umowach klauzule waloryzacyjne, takie jak te, które kwestionowali powodowie, służą oznaczeniu w pierwszej kolejności salda zadłużenia w CHF ustalanego według kursu kupna, a w następnej kolejności - wysokości poszczególnych rat ustalanych według kursu sprzedaży CHF, a w rezultacie służą ustaleniu kwoty, którą pożyczkobiorca ma zwrócić bankowi. Określają więc one - i to w sposób bezpośredni - główne świadczenie kredytobiorcy wynikające z umowy pożyczki, czyli kwotę podlegającą zwrotowi tytułem spłaty pożyczki. Także w aprobowanym przez Sąd Apelacyjny orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości UE na gruncie dyrektywy 93/13/EWG przyjmuje się, że tego typu klauzule dotyczące ryzyka wymiany określają główny przedmiot umowy kredytu (zob. wyrok TSUE z dnia 3 października 2019 r., D., C-260/18, wyrok TSUE z dnia 14 marca 2019 r., D., C-118/17).

Jednocześnie sporne klauzule waloryzacyjne nie zostały sformułowane w jednoznaczny sposób. Odsyłały one do kursów wymiany określonych w tabelach, ustalanych jednostronnie przez bank, a w umowie nie oznaczono żadnych obiektywnych kryteriów, którymi bank miał się kierować przy ustalaniu kursów kupna i sprzedaży CHF. W umowie nie przewidziano też żadnego mechanizmu pozwalającego pożyczkobiorcy na poznanie zasad ustalania przez bank kursów wymiany oraz ich weryfikację, a tym bardziej mechanizmu umożliwiającego pożyczkobiorcy wpływ na ustalone przez bank kursy wymiany, mimo, że kursy te bezpośrednio decydowały o wysokości zobowiązania pożyczkobiorcy. W oparciu o kwestionowane postanowienia powodowie nie byli w stanie oszacować tak kwoty salda pożyczki, czyli kwoty, którą będą mieli obowiązek w przyszłości zapłacić na rzecz banku tytułem spłaty pożyczki. Powodowie nie mieli więc możliwości ustalenia wysokości swojego zobowiązania. Wymogu jednoznaczności sformułowania omawianych postanowień nie spełnia samo oznaczenie w umowie daty ustalania przyjętego do rozliczeń kursu (data wypłaty transzy/pożyczki, data wymagalności raty). W tej sytuacji zakwestionowane klauzule indeksacyjne należy uznać za postanowienia określające główne świadczenia stron, jednakże sformułowane w sposób niejednoznaczny, co w rezultacie umożliwia ich kontrolę pod kątem abuzywności.

Za niedozwolone postanowienia umowne uznane mogą być tylko te postanowienia, które nie zostały uzgodnione indywidualnie z konsumentem. Stosownie do art. 385¹ § 4 k.c., ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Zgodnie z natomiast z art. 385¹ § 3 k.c. niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. W art. 385¹ § 3 zd. 2 k.c. umieszczono wzruszalne domniemanie prawne niezgodnienia indywidualnego postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Na fakt indywidualnego uzgodnienia postanowień obejmujących zakwestionowane klauzule powoływał się pozwany bank, nie sprostował jednak ciężarowi wykazania, że kwestionowane postanowienia były indywidualnie uzgodnione z powodami. Przytoczone przez pozwanego fakty złożenia przez powodów wniosku kredytowego (w którym wskazano, że powodowie ubiegają się o kredyt w wysokości 450 000 PLN indeksowany do CHF), podpisania umowy pożyczki z której treścią powodowie mogli się zapoznać i przeanalizować, świadomości związanego z tym ryzyka nie mają związku z możliwością rzeczywistej negocjacji przez powodów postanowień obejmujących klauzule indeksacyjne. Co więcej, umowa zawarta została z wykorzystaniem gotowego wzoru, a powodowie mogli albo zaakceptować wynikającą z niego ofertę banku albo w ogóle nie zawierać umowy. Nie było żadnej faktycznej możliwości wpływania przez powodów na treść zawartych w umowie klauzul waloryzacyjnych. Powodowie w toku zawierania umowy nie byli nawet informowani o sposobie ustalania przez bank kursów walut. W tej sytuacji pozwany nie obalił wynikającego z art. 385¹ § 3 zd. drugie k.c. domniemania niezgodnienia indywidualnego spornych klauzul.

Warunkiem uznania postanowienia umownego za abuzywne jest ustalenie, że kształtuje ono prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, gdy można rozsądnie założyć, że kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy i słuszny, uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie się spodziewać, że konsument zaakceptowałby w ramach negocjacji klauzulę będącą źródłem braku równowagi stron (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2016 r. I CSK 125/15 LEX 1968429). Sąd podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, LEX 2642144, że zamieszczony w kwestionowanych przez powodów postanowieniach mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, zaś klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną. Tak niejasne i niepoddające się weryfikacji określenie sposobu ustalania kursów wymiany walut stanowi dodatkowe, ukryte wynagrodzenie banku, które może mieć niebagatelne znaczenie dla kontrahenta, a którego wysokość jest dowolnie określana przez bank. Dość wskazać, że o poziomie podlegającej wypłacie pożyczki, jak też zwłaszcza o poziomie zadłużenia ratalnego (i to już spłaconego) konsument dowiaduje się post factum, po podjęciu odpowiedniej sumy z jego rachunku, służącego obsłudze zaciągniętej pożyczki hipotecznej.

W tych względów Sąd Apelacyjny uznał za bezzasadny zarzut naruszenia art. 385¹ k.c. mający polegać na błędnym przyjęciu abuzywności klauzuli kursowej zastosowanej w umowie między stronami. Podzielić należy stanowisko Sądu Okręgowego, że postanowienia zawarte w § 2 ust. 2 oraz § 7 ust. 1 umowy z dnia 6 stycznia 2006r., stanowiły niedozwolone postanowienia umowne i zgodnie z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. nie wiązały powodów, co oznacza konieczność wyeliminowania ich z umowy, przy jednoczesnym związaniu stron umową w pozostałym zakresie. Po wyeliminowaniu z umowy abuzywnych postanowień pojawia się jednak kwestia, czy umowa taka może – bez tych postanowień – nadal obowiązywać i być wykonywana oraz czy postanowienia te mogą ewentualnie zostać zastąpione przepisami dyspozytywnymi. W polskim porządku prawnym nie ma przepisów dyspozytywnych, którymi można by było uzupełnić "luki" w umowie powstałe w wyniku usunięcia niedozwolonych postanowień dotyczących klauzul indeksacyjnych. Należy także mieć na uwadze, że Trybunał Sprawiedliwości UE w wyroku z dnia 3 października 2019 r., D., C-260/18 jednoznacznie stwierdził, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, w przypadku gdy strony umowy wyrażą na to zgodę. Art. 385¹ § 2 k.c., przewidujący skutek wyeliminowania postanowień niedozwolonych przy jednoczesnym związaniu stron umową w pozostałym zakresie, interpretować należy z uwzględnieniem prawa unijnego, a co za tym idzie uwzględnić należy cel dyrektywy 93/13/EWG, której art. 6 ust. 1 nałożył na Państwa Członkowskie obowiązek zapewnienia, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. W wyroku z dnia 3 października 2019 r., D., C-260/18 Trybunał Sprawiedliwości UE orzekł, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy, po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, przyjął, zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy.

Wyłączenie mechanizmu waloryzacji i odesłania do ustalanego przez bank kursu kupna franka powoduje niemożliwość ustalenia w walucie obcej równowartości kwoty pożyczki wypłaconej w złotych. Z kolei brak mechanizmu waloryzacji i odesłania do kursu sprzedaży franka uniemożliwia ustalenie wysokości płatnych w złotych

rat kredytu stanowiących równowartość rat w walucie obcej. Prowadzi to do tego, że umowa bez niedozwolonych postanowień nie określa w istocie essentialia negotii umowy pożyczki wynikających z art. 720 § 1 k.c. Nie jest bowiem możliwe ustalenie wysokości głównych świadczeń stron, tj. kwoty pożyczki podlegającej zwrotowi. Ponadto po wyeliminowaniu z umowy klauzul waloryzacyjnych odnoszących się do waluty CHF nie jest możliwe utrzymanie umowy w mocy jako umowy pożyczki udzielonej w złotych. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest przewidziane w umowie – właściwe dla waluty obcej - oprocentowanie według stopy LIBOR (znacznie niższej od właściwej dla umów złotówkowych stopy WIBOR). Nie jest możliwe utrzymanie umowy przewidującej oprocentowanie według stawki LIBOR przy jednoczesnym wyeliminowaniu z umowy wszelkich powiązań wysokości świadczeń z walutą obcą. Niedopuszczalne jest też – z uwagi na brak umocowania prawnego - zastąpienie przewidzianej w umowie stopy LIBOR, stopą WIBOR. Tego typu operacje doprowadziłyby do skutku sprzecznego z celem stosunku zobowiązaniowego wynikającego z umowy o pożyczkę indeksowaną kursem waluty obcej (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 720 k.c.).

Wbrew zarzutom skarżącego, Sąd nie jest władny uzupełniać luk powstałych po wyeliminowaniu tych klauzul. Stanowiłoby to niedopuszczalną konwersję umowy, zwłaszcza, że wprowadzanie w miejsce kursu kupna i sprzedaży CHF jakiegokolwiek innego miernika wartości (kursu średniego NBP, kursu B., czy R.) byłoby zbyt daleko idącą modyfikacją umowy. Wprowadzałoby do niej zupełnie nowy element. Art. 385⁽¹⁾ k.c., ani żaden inny przepis prawa nie daje podstaw do zastąpienia abuzywnej klauzuli waloryzacyjnej inną, a w szczególności taką, która określałaby inny sposób ustalenia kursu waluty waloryzacji. W tej kwestii nie był trafny zarzut apelującego, że możliwości zastosowania 358 § 2 k.c., ponieważ wskazany przepis nie może być stosowany w drodze analogii, a nadto z tej przyczyny, że nie obowiązywał on w chwili zawierania przez strony umowy. Wykluczenie analogii, czyniło też niedopuszczalnym zastosowania kursu średniego NBP w oparciu o art. 41 Prawa wekslowego. Sąd Okręgowy zasadnie przyjął, że ingerencja Sądu w treść zobowiązania, przy braku w polskim porządku prawnym wyraźnego przepisu dyspozytywnego, mogącego mieć zastosowanie na dzień zawarcia umowy, byłaby zbyt daleko idąca, zważywszy chociażby na obecny kierunek orzeczeń TSUE, w tym prezentowany w wyroku z 3 października 2019r., C – 260/18. Podstawowa zasada prawa cywilnego wskazuje na konieczność stosowania prawa materialnego z daty dokonania czynności prawnej. Ocena, a tym bardziej ingerencja w ten stosunek prawny w oparciu o przepis prawa materialnego, wprowadzony do porządku prawnego później, jako godząca w tę zasadę jest niedopuszczalna. Nie zachodziła więc możliwość wypełnienia powstałej po wyeliminowaniu z umowy postanowień abuzywnych luki ani przepisem dyspozytywnym, ani na zasadzie zwyczaju. Nadto, zastąpienie przez Sąd nieuczciwych postanowień umowy postanowieniami uczciwymi byłoby sprzeczne z celem Dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, jakim jest zapobieganie kolejnym naruszeniom, na co też trafnie zwrócił uwagę Sąd Okręgowy. Gdyby bowiem przedsiębiorca wiedział, że konsekwencją stosowania nieuczciwych warunków jest co najwyżej redukcja tych warunków do uczciwych (co następowałoby w znikomej liczbie przypadków, bo niewielu konsumentów decyduje się wystąpić na drogę sądową), to byłby nadal beneficjentem nieuczciwych postanowień w znacznej większości przypadków i osiągałby jedynie niższy zysk, ale nie ponosił żadnej straty. Przywrócenie równowagi kontraktowej w zaistniałej sytuacji nie jest możliwe.

Skoro bez niedozwolonych postanowień dotyczących sposobu indeksacji pożyczki umowa nie może funkcjonować ze względu na brak przedmiotowo istotnych elementów umowy kredytowej – essentialia negotii (art. 720 k.c.) oraz ze względu na niemożność osiągnięcia celu i funkcji pożyczki indeksowanej do waluty obcej, oprocentowanej według stopy właściwej dla waluty innej niż złoty, (art. 353¹ k.c.), należy stwierdzić, że umowa taka jest nieważna z mocy art. 58 § 1 k.c. Sąd Apelacyjny w składzie rozpatrującym niniejszą sprawę podziela nadto wyrażony w judykaturze Sądu Najwyższego pogląd, że konsekwencją stwierdzenia, niedozwolonej klauzuli umownej, spełniającej wymagania art. 385¹ § 1 k.c. jest działająca ex lege sankcja bezskuteczności niedozwolonego postanowienia, przy czym art. 385¹ § 2 k.c. wyłącza stosowanie art. 58 § 3 k.c.. Uzasadnia to stanowisko, że nieuczciwe postanowienia denominacyjne nie powinny być zastępowane innym mechanizmem przeliczeniowym opartym na przepisach kodeksu cywilnego (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, LEX nr 2744159). Należy także dodać, że wejście w życie przepisów art. 69 ust. 2 pkt 4a w zw. z art. 69 ust. 3 w zw. z art. 75b ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U.

Nr 165, poz. 984) nie spowodowało, że postanowienia denominacyjne utraciły abuzywny charakter w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Nieważność umowy uprawniała powodów do żądania zwrotu świadczeń dokonanych w wykonaniu tej umowy, jako nienależnych, a to w oparciu o art. 410 §1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Umowa pożyczki okazała się nieważna ex tunc, powodom przysługuje więc roszczenie – kondykcja – o zwrot spełnionych przez nich na poczet nieważnej umowy świadczeń. Roszczenie to powodowie oparli na akceptowanej przez Sąd teorii dwóch kondykcji, zgodnie z którą roszczenie każdej ze stron nieważnej umowy o zwrot spełnionych przez nie nienależnie świadczeń traktuje się jako roszczenia niezależne od siebie. Każda ze stron jest zobowiązana do zwrotu uzyskanego nienależnie świadczenia na mocy odrębnych jednostronnie zobowiązujących stosunków prawnych. Wzajemne rozliczenie możliwe jest jedynie w drodze potrącenia. Powodowie jako pożyczkobiorcy zobowiązani są więc do zwrotu otrzymanego kapitału, natomiast pozwany jako pożyczkodawca zobowiązany jest do zwrotu sumy spłaconych rat. Pozwany w toku procesu nie dokonał potrącenia swojej wierzytelności z wierzytelnością powodów. W tej sytuacji powodom przysługuje roszczenie kondykcyjne w wysokości sumy uiszczonych przez nią rat kapitałowo-odsetkowych. Wobec tego zarzut naruszenia art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. i art. 409 k.c. okazał się nieuzasadniony.

Chybiony był także zarzut naruszenia art. 118 k.c. w zw. z art. 120 k.c. poprzez odmowę uznania roszczenia powodów za przedawnione. Roszczenie powodów o zwrot nienależnego świadczenia ma charakter świadczenia jednorazowego, mimo, że składa się na nie zwrot szeregu rat pożyczki. Zwrot pożyczki – a na poczet takiej umowy powodowie świadczyli raty – mimo, że następuje w ratach nie jest świadczeniem okresowym, lecz jednorazowym, podzielonym jedynie w czasie (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 1998 r. III CKN 578/98 LEX nr 1214910). Ponadto roszczenie powodów nie jest związane z działalnością gospodarczą. W rezultacie roszczenie powodów wywodzone z bezpodstawnego wzbogacenia, którego szczególną postacią jest świadczenie nienależne, przedawnia się z upływem ogólnego terminu wynikającego z art. 118 k.c., który do 8 lipca 2018 r. wynosił 10 lat, a od 9 lipca 2018 r. wynosi 6 lat. Zgodnie z przepisem intertemporalnym zawartym w art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw Do przysługujących konsumentowi roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy przedawnienia są określone w art. 118 i art. 125 § 1 ustawy zmienianej w art. 1 [tj. Kodeks cywilny], stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

Nadto w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021r. sygn. III CZP 6/21 (OSNC 2021/9/56), w której Sąd Najwyższy stwierdził, że jeżeli bez skutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.); kredytodawca może żądać zwrotu świadczenia od chwili, w której umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna. Natomiast w uzasadnieniu tej uchwały wskazano, z powołaniem się na dotychczasowe orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, że bieg terminu przedawnienia roszczeń restytucyjnych konsumenta nie może się rozpocząć zanim dowiedział się on lub, rozsądnie rzecz ujmując, powinien dowiedzieć się o niedozwolonym charakterze postanowienia. Należy bowiem uznać, że dopiero wówczas mógł wezwać przedsiębiorcę do zwrotu świadczenia (art. 455 k.c.), tj. podjąć czynność, o której mowa w art. 120 § 1 k.c. W okolicznościach niniejszej sprawy takim momentem było wystąpienie z wezwaniem do zapłaty w piśmie z dnia 16 lipca 2020r., w którym powodowie powoływali się na nieważność umowy. Wobec tego nie było podstaw zmiany zaskarżonego wyroku zgodnie z żądaniem pozwanego, gdyż w ocenie Sądu Apelacyjnego roszczenie powodów zgłoszone w pozwie nie uległo przedawnieniu.

Z przedstawionych względów zarzuty podniesione w apelacji pozwanego, za wyjątkiem zarzutu zatrzymania, nie zasługiwały na uwzględnienie, co skutkowało oddaleniem apelacji w przeważającej części na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. w zw. 98 § 1¹ i § 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. - zasądzając od przegrywającego proces pozwanego na rzecz powodów solidarnie 8.100 zł z tytułu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, tj. w stawce minimalnej określonej w § 2 pkt. 7 w zw.

z § 10 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

SSA Jolanta Polko